

तुलसीपुरउपमहानगरपालिका

दाङ

प्रदेश नं ५

कक्षा ८ को आधारभूत तह उत्तीर्ण परीक्षा

कार्यविधि/निर्देशिका

२०७४

कक्षा ८ को आधारभूत तह उत्तीर्ण परीक्षा कार्यविधि/निर्देशिका २०७४

प्रस्तावना : नेपालको संविधानको धारा ३१ मा उल्लिखित शिक्षा सम्बन्धी हक : उपधारा (१) प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत शिक्षामा पहुँचको हक हुने छ । उपधारा (२) प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा निःशुल्क पाउने हक हुनेछ । उपधारा (३) अपाङ्गता भएका र आर्थिकरूपले विपन्न नागरिकलाई निःशुल्क उच्च शिक्षा पाउने हक हुनेछ । उपधारा (४) दृष्टिविहिन नागरिकलाई ब्रेल लिपि तथा बहिरा र स्वर वा बोलाइ सम्बन्धी अपाङ्गता भएका नागरिकलाई सांकेतिक भाषाको माध्यमबाट कानुन बमोजिम निःशुल्क शिक्षा पाउने हक हुने छ । उपधारा (५) नेपालमा बसोवास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई कानुन बमोजिम आफ्नो मातृभाषामा शिक्षा पाउने र त्यसका लागि विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था खोल्ने र सञ्चालन गर्ने हक हुनेछ ।

शिक्षाको गुणस्तर कायम गर्न विद्यार्थी मूल्याङ्कन महत्वपूर्ण पक्ष भएको, विद्यार्थी मूल्याङ्कनका विविध आधारमध्ये शिक्षा नियमावली २०५९ सातौँ संशोधन परिच्छेद ८ मा व्यवस्था भए अनुसार निम्नमाध्यमिक तह परीक्षा परिचालन र नियन्त्रण भन्ने व्यवस्था राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप २०६३ मा व्यवस्था भए अनुसार आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तमा लिइने परीक्षा र शिक्षाको अवधारणा अनुसार कक्षा ८ आधारभूत तहको अन्तिम कक्षा भएकोले आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा व्यवस्थापन गर्न जिल्ला शिक्षा कार्यालय दाङमा जिल्ला शिक्षा कार्यालय दाङमा जिल्ला समन्वय समितिका संयोजक जितेन्द्रमान नेपालीको अध्यक्षतामा मिति २०७४/९/१७ गते जिल्ला शिक्षा अधिकारी लगायत जिल्लाका १० वटै स्थानीय तहका प्रमुखहरुको बैठकको निर्णय नं १ अनुसार कक्षा ८ को परीक्षा स्थानीय तहले संचालन गर्ने निर्णय एवम् स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ परिच्छेद १५ को दफा ११ को उपदफा २ ज मा भएको व्यवस्था अनुसार शिक्षा सम्बन्धी काम कर्तव्य अधिकार साथै यही उपदफा २ ज को १४ मा भएको व्यवस्था अनुसार आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तमा लिइने परीक्षा सम्बन्धी अधिकार समेत भएकोले स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को परिच्छेद १५ दफा १०२ को उपदफा २ बमोजिम कार्यविधि बनाउन सक्ने प्रावधान बमोजिम यस उपमहानगरपालिकाको परीक्षा कार्यविधि २०७४, तयार गरी परीक्षा व्यवस्थान, संचालन, परीक्षाफल प्रकाशन, प्रमाणपत्र वितरणसम्मका कामकाज गर्न यो कार्यविधि २०७४ तुलसीपुर उपमहानगरपालिका दाङबाट मिति २०७४/ / गते अनुमोदन गरी जारी गरिएको छ ।

परिच्छेद १.संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

१.१ यस कार्यविधिको नाम तुलसीपुर उपमहानगरपालिकास्तरीय आधारभूत तहको अन्तमा लिइने परीक्षा संचालन कार्यविधि/निर्देशिका २०७४ रहेको छ र यो निर्देशिका तुलसीपुर उपमहानगरपालिकाले पारित गरेको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

१.२ विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा

१.२.१ “विद्यालय” भन्नाले कक्षा १ देखि १२ सम्मको शैक्षिक संरचनालाई बुझ्नु पर्दछ ।

१.२.२ “उपमहानगरपालिका” भन्नाले तुलसीपुर उपमहानगरपालिका दाङ बुझ्नु पर्दछ ।

१.२.३ “परीक्षा” भन्नाले कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिममा लिइने परीक्षालाई बुझ्नु पर्दछ ।

१.२.४ “परीक्षा समिति” भन्नाले कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा संचालन गर्ने परीक्षा समितिलाई बुझ्नु पर्दछ ।

१.२.५ “परीक्षा शाखा” भन्नाले आधारभूत तह तथा माध्यमिक शिक्षा एकाइ अन्तर्गत आधारभूत तहको कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षा सञ्चालनका लागि गठन गरिएको एक परीक्षा शाखालाई बुझ्नु पर्नेछ । उक्त शाखाले सफ्टवेयर सम्बन्धी कार्य, मार्कलेजर बाइण्डिङ, प्रमाणपत्र व्यवस्थापन, अभिलेखीकरण, लब्धाङ्कपत्र छपाइ, वितरण र व्यवस्थापन लगायतका काम सम्पादन गर्नेछ । उक्त कार्यका लागि आवश्यक भौतिक पूर्वाधार तुलसीपुर उपमहानगरपालिकाले व्यवस्था गर्नेछ ।

१.२.६ प्र अ भन्नाले विद्यालयका प्रधानाध्यापकलाई संझ्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद २ : आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा समितिको संरचना :

२.१ कक्षा ८ को अन्तिममा लिइने आधारभूत तह परीक्षा संचालन, उत्तरपुस्तिका व्यवस्थापन, उत्तर पुस्तिका परीक्षण/सम्परीक्षण, नतीजा प्रकाशन, प्रमाणपत्र वितरण, प्रमाणपत्र, अभिलेख व्यवस्थापन समेतका कामका लागि तुलसीपुरउपमहानगरपालिकाको आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा एकाइका शाखा प्रमुखको अध्यक्षतामा तपसिल बमोजिमका सदस्य रहेको ९ सदस्यीय एक परीक्षा समिति रहने छ -

- (क) तुलसीपुरउपमहानगरपालिका शिक्षा शाखा प्रमुख - अध्यक्ष,
- (ख) तुलसीपुरउपमहानगरपालिकाका उरहरी,मानपुर र रक्षाचौर स्रोतकेन्द्रका सामुदायिक आधारभूत तथा माध्यमिक विद्यालयका प्र.अ.हरुमध्ये शिक्षा हेर्ने अधिकारीले मनोनित गरेका ४ जना प्र.अ. - सदस्य,
- (ग) तुलसीपुरउपमहानगरपालिकाभित्रका उरहरी,मानपुर र रक्षाचौर स्रोतकेन्द्रका स्रोतव्यक्तिहरु ३ जना - सदस्य,
- (घ) तुलसीपुरउपमहानगरपालिका भित्रका संस्थागत विद्यालयका प्र.अ.हरुमध्येबाट तुलसीपुरउपमहानगरपालिकाका शिक्षा शाखा प्रमुखले मनोनित गरेका १ जना प्र.अ. - सदस्य,
- (ङ) तुलसीपुरउपमहानगरपालिकाका स्रोतकेन्द्रमा कार्यरत स्रोतव्यक्तिहरु मध्ये तुलसीपुरउपमहानगरपालिकाका शिक्षा शाखा प्रमुख ले मनोनित गरेका १ जना स्रोतव्यक्ति - सदस्य सचिव

सल्लाहकार (पदेन) :

- (क) नगरप्रमुख, तुलसीपुरउपमहानगरपालिका
- (ख) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, तुलसीपुरउपमहानगरपालिका,
- (ग) संयोजक, तुलसीपुरउपमहानगरपालिका सामाजिक विकास समिति
- (घ) अध्यक्ष, नेपाल शिक्षक महासंघ, तुलसीपुरउपमहानगरपालिका
- (ङ) प्याव्सन तथा एनप्याव्सनका अध्यक्ष, तुलसीपुरउपमहानगरपालिका

परिच्छेद ३ : परीक्षा संचालन प्रक्रिया :

३.१ परीक्षा शुल्क/परीक्षा फाराम :

सामुदायिक विद्यालयको हकमा कक्षा ८ को आधारभूत तह अन्तिम परीक्षाको लागि कुनै शुल्क लिइने छैन । तर संस्थागत विद्यालयको हकमा भने परीक्षा समितिले तोके बमोजिमको हुनेछ ।

कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षाको परीक्षार्थीका लागि भरिने आवेदन फाराम तुलसीपुरउपमहानगरपालिकाको आधारभूत तहको अन्तमा लिइने परीक्षा समितिले तोकेको ढाँचामा हुनेछ । यसरी तोकेको फाराम विद्यालय मार्फत परीक्षामा सम्मिलित सबै विद्यार्थीलाई भने व्यवस्था मिलाइने छ । सो फाराममा नाम, ठेगाना, जन्ममिति, बाबुआमाको नाम, विद्यार्थीका प्रयोगात्मक प्राप्ताङ्क आदि विवरणहरु भने व्यवस्था गरिने छ । यी विवरणहरुको शुद्धताको हकमा विद्यालयका प्रअलाई जिम्मेवार बनाइनेछ । परीक्षार्थीको आवश्यक विवरण फरक परेमा यसका लागि सम्बन्धित विद्यालयका प्रधानाध्यापक जिम्मेवार रहनेछन् ।

३.२ खाता सञ्चालन सम्बन्धमा : कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा खर्च/आम्दानीका लागि छुट्टै खाता सञ्चालन गरिने छ । सो खाता शिक्षा शाखाका प्रमुख र तुलसीपुरउपमहानगरपालिकाका लेखा अधिकृतको हस्ताक्षरबाट खाता सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाइने छ । सो खाताको नाम "आधारभूत तह अन्तिम परीक्षा समिति तुलसीपुर" रहने छ ।

३.३ प्रश्नपत्र निर्माण : यस तुलसीपुरउपमहानगरपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरुको आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षा सञ्चालनार्थ प्रश्नपत्र निर्माणका लागि विषयशिक्षकहरुबाट सम्बन्धित विषयका प्रश्नपत्रहरु पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट तोकिएको पाठ्यभार, अङ्कभार, विषयक्षेत्र, विशिष्टीकरण तालिका (ग्रीड), समय र पूर्णाङ्क आधार मानी तोकिएको ढाँचामा प्रश्नपत्र निर्माण गर्न लगाई आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा एकाइको परीक्षा शाखामा संड्कलन गरी प्रश्नपत्र बैंक निर्माण

गरी सङ्कलित प्रश्नपत्रबाट विषयविज्ञ/स्रोतव्यक्तिहरुबाट प्रश्नपत्र परिमार्जन, संशोधन तथा परिष्करण गरी सम्बन्धित विषयका अलग अलग २/२ वटा प्रश्नपत्र तयार गरिने छ । यसरी तयार गरिएका प्रश्नपत्रहरु मध्ये एक प्रति प्रश्नपत्र मुद्रणका लागि छनोट गरिनेछ । यसरी प्रश्नपत्र परिष्करणका लागि गोपनीयतालाई विशेष ध्यान दिइने छ ।

३.४ प्रश्नपत्र छपाइ तथा वितरण : आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षाको प्रश्नपत्र छपाइका लागि गोपनीयतालाई ध्यान दिदै कम्तिमा ३ वटा छापाखानाबाट दरभाउपत्रबाट घटाघटमा प्रतिस्पर्धाबाट योग्यतम छापाखानालाई प्रश्नपत्र छपाइ कार्य गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । यस छनौटमा प्रश्नपत्रको गोपनीयतालाई पहिलो शर्तको रूपमा लिइने छ ।

यस तुलसीपुरउपमहानगरपालिकाको आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षा सञ्चालनार्थ प्रश्नपत्र मुद्रण पश्चात् प्याकेजिङका लागि गोपनीयतालाई ध्यानमा राखी आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा एकाइको निगरानी तथा पहलमा प्याकेटिङ तथा वितरणको व्यवस्था मिलाइने छ ।

३.५ उत्तर पुस्तिका छपाइ, वितरण, परीक्षण एवम् सम्परीक्षण :

३.५.१ उत्तर पुस्तिका छपाइ : उत्तर पुस्तिका छपाइका लागि विद्यमान आर्थिक नियमावली अनुसार कम्तिमा पनि ३ ओटा छापाखाना/फर्मबाट दरभाउ माग गरी घटाघटको आधारमा प्रतिस्पर्धा गराई योग्यतम छापाखाना वा फर्म छनोट गरिने छ ।

३.५.२ उत्तर पुस्तिका वितरण : विद्यालयहरुमा उत्तरपुस्तिका वितरणका लागि विद्यालयको विद्यार्थी संख्यालाई आधार मानी स्रोतकेन्द्र मार्फत वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

३.५.३ उत्तर पुस्तिका परीक्षण तथा सम्परीक्षण : उत्तर पुस्तिका परीक्षणका लागि सम्बन्धित विषयको विषयशिक्षकलाई नै जिम्मा दिइने छ । उत्तर पुस्तिका परीक्षण गराउने जिम्मा सम्बन्धित विद्यालयको प्रधानाध्यापकको हुने छ । परीक्षण गरिएका उत्तरपुस्तिका र मार्कस्लीप सम्बन्धित विद्यालयका प्रधानाध्यापकद्वारा स्रोतकेन्द्रमार्फत संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । उत्तर पुस्तिका र मार्कस्लीप संकलन गर्दा २ चरणमा गरिने छ । पहिलो चरणमा परीक्षा संचालन भएको पाँचौं दिन अघिल्ला ३ विषयका उत्तरपुस्तिका र मार्कस्लीप संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । दोस्रो चरणमा परीक्षा समाप्त भएको चौथो दिन अनिवार्यरूपमा बाँकी विषयका उत्तरपुस्तिका र मार्कस्लीप स्रोतकेन्द्रमा संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

स्रोतकेन्द्रमा संकलित परीक्षण गरिएका उत्तरपुस्तिकाको सम्परीक्षणको व्यवस्था स्रोतकेन्द्रमार्फत गरिने छ ।

परिच्छेद ४ : टेबुलेशन (प्रविष्टी)

परीक्षार्थीले प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कको विवरण टेबुलेशनका लागि उत्तरपुस्तिकाको परीक्षण पश्चात् प्राप्त मार्कस्लीपबाट प्राप्ताङ्कलाई आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्था गरी परीक्षा समितिले गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

परिच्छेद ५ : सफ्टवेयर सम्बन्धी व्यवस्था :

प्रविध्युक्त तथ्याङ्क व्यवस्थापन गर्न, तथ्यांक विश्वसनीय, व्यवस्थित र समयसापेक्ष गराउन तुलसीपुरउपमहानगरपालिकामा जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा हाल प्रयोग गरिदै आएको स्तरको प्रविधि/सफ्टवेयरको व्यवस्था आवश्यक भएकोले तुलसीपुरउपमहानगरपालिकाको सूचना र प्रविधिसंग सम्बन्धित जनशक्ति अथवा बाह्य स्रोत प्रयोग गर्दै कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा सम्बन्धी तथ्याङ्क, लब्धाङ्कपत्र तथा प्रमाणपत्रका लागि आवश्यक पर्ने सफ्टवेयर तुलसीपुरउपमहानगरपालिकाबाट व्यवस्था गरिने छ ।

परिच्छेद ६ : परीक्षाफल प्रकाशन

परीक्षार्थीहरुको उत्तर पुस्तिका सम्बन्धित विद्यालयका विषयशिक्षकबाट परीक्षण पश्चात् प्राप्त प्राप्ताङ्कको तालिकीकरणपश्चात् शैक्षिक सत्रको अन्तसम्ममा परीक्षाफल प्रकाशन गरिनेछ ।

परिच्छेद ७ : पुनर्योग :

कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षाको नतीजामा चित्त नबुझी पुनर्योगका लागि नतीजा प्रकाशन भएको ७ दिन भित्र तोकिएको शुल्क सहित विद्यालय मार्फत पुनर्योगका लागि आवेदन सङ्कलन गरी परीक्षा समितिले पुनर्योगको व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ । निवेदन पेश गर्न तोकिएको अन्तिम मिति पछिको सातौँ दिन भित्र पुनर्योगको नतीजा प्रकाशनको व्यवस्था मिलाइने छ ।

परिच्छेद ८ : परीक्षा अनुगमन :

कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा व्यवस्थित, मर्यादित, स्तरीय गराउन परीक्षा सञ्चालनको अवधिमा परीक्षा केन्द्र, परीक्षा सञ्चालन, उत्तरपुस्तिका परीक्षण, प्रश्नपत्र निर्माण, नतीजा प्रकाशन आदि परीक्षा सम्बद्ध सम्पूर्ण पक्षको अनुगमन तथा निरीक्षणका लागि एउटा अनुगमन समिति रहने छ । उक्त अनुगमन समिति देहाय बमोजिमको रहने छ -

संयोजक : नगरप्रमुख, तुलसीपुर उपमहानगरपालिका

सदस्य : उपप्रमुख, तुलसीपुर उपमहानगरपालिका

सदस्य : प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, तुलसीपुर उपमहानगरपालिका

सदस्य : संयोजक, सामाजिक विधेक समिति, तुलसीपुर उपमहानगरपालिका

सदस्य : शाखा अधिकृत/विद्यालय निरीक्षक, तुलसीपुर उपमहानगरपालिका

सदस्य : सामाजिक विकास समिति, तुलसीपुर उपमहानगरपालिका

सदस्य : दफा २.१ को परीक्षा समिति

सदस्य : अध्यक्ष, नेपाल शिक्षक महासंघ, तुलसीपुर उपमहानगरपालिका

सदस्य : प्रतिनिधि, प्याक्सन तथा एनप्याक्सन १/१ जना ।

परिच्छेद ९ : प्रमाणीकरण

कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षासंग सम्बन्धित तथ्याङ्क, लब्धाङ्क पत्र तथा प्रमाण पत्र प्रमाणीकरण आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षाका अध्यक्षद्वारा गरिने छ ।

परिच्छेद १० : आर्थिक सम्बन्धमा

कक्षा ८ को परीक्षा संचालन गर्नका लागि बैठक भत्ता, अनुगमन, यातायात तथा अन्य जनसक्तिको व्यवस्थापन खर्च प्राप्त रकम बाट परीक्षा समितिको निर्णय अनुसार गर्ने छ ।

परिच्छेद ११ : विविध

कक्षा ८ को आधारभूत तहको अन्तिम परीक्षा सञ्चालन सम्बन्धी माथि लेखिएका बाहेकका अन्य अत्यावश्यक कामकाजका लागि सम्पूर्ण अधिकार आधारभूत तह कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षा समितिको रहने छ ।